

Цілком закономірно, що кожна фірма у XXI столітті веде сторінку в мережі «Інстаграм», оскільки це дає можливість рекламувати товари задля їхнього збуту. Звідси – контекстуальний контент агітаційного характеру: Знімаємо стрес після першого післясвяткового тижня. Тобі знадобляться пів години вільного часу, душ та скраб-гумка від DUSHKA. Налаштовуйся на релакс, тягни скраб та насолоджуйся м'яким масажем з неймовірним ароматом або А ти любиш зиму? Це час романтики і дивовижних побачень! І тут незмінним атрибутом стане красива, стильна сукня! Ось для прикладу яскрава PasionRed».

Отже, агітаційність – виразна ознака комунікації в соціальних мережах. Вона забезпечує досягнення конкретних комунікативних цілей, здебільшого прагматичних, спрямованих на монетизацію комунікативних ресурсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2014. 344 с.
2. Зернецька О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини. Київ : Освіта, 1999. 351 с.
3. Bell D. The Coming of Post-Industrial Society: A Venture in Social Forecasting. New York : Basic Books, 1973. 507 p.
4. Castells M. The Information Age: Economy, Society and Culture Volume 1: The Rise of the Network Society. 2nd ed. Oxford : Wiley Blackwell, 2010. 162 p.
5. Habermas J. The Theory of Communicative Action. Polity; Volume 1 edition (January 8, 1991). 512 p.

*Гарасим Юлія
Науковий керівник – доц. Данилевич Марія*

«СВИНСЬКА КОНСТИТУЦІЯ» ІВАНА ФРАНКА КРІЗЬ ПРИЗМУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ОБСТАВИН НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ

Як свідчать краєзнавчі дослідження та біографічні джерела, Іван Франко був частим гостем на Тернопільщині, зокрема на Бережанщині, Гусятинщині, Збаражчині, Підволочисьчині. Тут він знаходив теми для багатьох своїх творів.

Питаннями перебування І. Франка на Тернопільщині цікавилися багато краєзнавців, але найбільше цією темою займалися В. Горак, М. Герета, Б. Мельничук, В. Лукич, І Михайлюк. Цінні спогади про І. Франка залишили ті, хто його бачив і навіть мав нагоду з ним спілкуватись, а саме: І. Блажкевич, Я. Остапчук, А. Білий, С. Коваль, П. Думка [2, с.299].

Мета нашої статті полягає у дослідженні проблематики сатиричного оповідання Івана Франка «Свинська конституція» крізь призму суспільно-політичних обставин на Тернопільщині останніх десятиліть XIX століття.

Тернопільщина перебувала у складі Австрії, пізніше Австро-Угорської імперії протягом 1815-1918 років. За цей період у нашому краї та й у самому місті Тернополі відбулося багато змін. Саме тоді починали створюватися гімназії, в яких навчалися сини греко-католицького духовенства, і вже на початку XIX століття вони одержували університетську освіту. А пізніше ці люди ставали організаторами українського культурного життя в Галичині.

Також варто зазначити, що у цей час були побудовані залізниці, які мали економічне та стратегічне значення для Австро-Угорщини.

Одна із залізниць була запланована посеред вулиці Агенора (нинішні вулиці В. Чорновола і Паркова), в результаті чого місто втратило зв'язок з «Новим городом» — міським парком. Транспортну проблему на Збараській дорозі було вирішено будівництвом моста-віадука над річкою Рудкою, який зберігся до сьогодні. Розвивалася тоді й освіта, культура, медицина та інші сфери, проте не все було так просто [1, с. 11].

Хоча груднева Конституція 1867 року розширювала повноваження парламенту, проголошувала «вільність» людини і «рівноправність» націй, насправді для більшості українців Галичини ці права залишалися декларативними і, на жаль, не принесли радикальних змін, особливо для простого люду. Цісарський уряд ставив Галичину в найбільш несприятливі політичні умови в порівнянні з іншими країнами, довгий час забороняв поширення літератури, вживав найжорстокіших репресій до осіб, які були до цього причетні, а також розорив край економічно [5, с. 16-17]. При виборах до парламенту діяла куріальна система, спрямована на збереження привілеїв великих землевласників і буржуазії, насамперед, німецької, а в Галичині — польської. Існував ряд цензів — маєтковий, віку, осілості, розмірів сплачуваного податку.

Конституцію з її гучними словами про «рівність», свободу слова і думки Франко гостро критикував у своїх публіцистичних виступах та в багатьох сатиричних творах [3, с. 51-52]. На селянському вічі 1895 року як кандидат на виборах до парламенту письменник виступив з доповіддю, в якій порушив питання еміграції, виборчої системи й освіти. Він критикував шкільну систему і вимагав навчання рідною мовою для українців. Франко з великим захопленням вислухав сатиричну розповідь вїта з Черниховець Антона Грицуняка про антинародну суть австрійської конституції.

З цього виступу зародилася дружба й співпраця письменника і місцевого неписьменного оповідача. І. Франко записав від А. Грицуняка декілька цікавих сюжетів, які опублікував у 1902 р. окремою книжечкою «Антон Грицуняк, його життя та смерть, і спадщина, яка по нім лишилася для нас».

Цікавою є історія написання оповідання «Свинська конституція» — одного з найкращих сатиричних творів Франка. Почута від Грицуняка історія перетворилася на художній твір великої викривальної сили вночі, після вечірніх відвідин збараського лікаря В. Білинського, під час яких гість мало розмовляв, був задуманий і швидко пішов туди, де зупинився ночувати. Посилаючись на народне джерело, яке лягло в основу оповідання Франко підтверджує те, що теми і образи його сатири породжує саме життя. Під умілою рукою письменника вказівка на джерело, якою розпочиналося оповідання, перетворилася в майстерне обрамлення твору. А форма викладу, а саме розповідь простого, неписьменного, але розумного

селянина була найбільш зручною, бо вона давала можливість, не вдаючись до алегорії, відверто висловити гірку правду про дійсність монархічного ладу Австрії і його ставлення до народних мас [3, с.54].

Антон Грицуняк розповідає, як один селянин з жінкою віз на продаж до Тернополя свиню, прив'язану до драбини воза. При в'їзді в місто на рогачці їх зупинив польський жандарм і пригрозив арештом за те, що мучать тварину. Дбаючи про зручність для свині, він розрізав шнур так, що поранив її. Але у всьому звинуватив чоловіка. Жінці вдалося відкупитися за двадцять крейцарів хабара. Увечері, повертаючись додому, Грицуняк побачив іншу картину на рогачці: жандарм вів двох закованих у кайдани мужиків, прив'язаних один до одного. На таку акцію уважний до свинячих прав вартовий відреагував чемним поклоном.

Зіставляючи «свинську» і «хлопську» конституцію, оповідач закінчує свою промову словами: «Так виглядає хлопська конституція. Хлоп мусить заздрити простій свині!» [4, с. 332].

Варто звернути увагу й на те, що Іван Франко місцем зображуваних подій вибрав дорогу з Чернихівців до Тернополя, зберігши реальні географічні назви в художньому творі. Таким прийомом він наголосив на реалістичності твору й зафіксував тернопільські ландшафти того часу. Завдяки цьому оповіданню сучасний читач може дізнатися не лише про суспільно-політичну ситуацію, порядки і міжетнічні стосунки в 90-х роках XIX століття, а й проте, яким був тодішній Тернопіль, де були його межі.

Отже, на прикладі вивчення оповідання «Свинська конституція» І. Франка видно, що автор в сатирично-викривальному плані за допомогою двох контрастних картин чітко й виразно змальовує невідповідність законів і реального життя, лицемірство влади і фактичну безправність українського населення Тернопільщини і всієї Галичини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойцун Л. Тернопіль у плині літ: історико-краєзнавчі замальовки. Тернопіль: Джура, 2003. 392 с.
2. Загородний Р. Іван Франко на Тернопільщині. Іван Франко: «Я єсть пролог...»: матеріали Міжн. наук. конгресу до 160-річчя від дня народження І. Франка, м. Львів, 22-24 верес. 2016 р.: у 2 т. Т. 1. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. С. 299-308.
3. Жук Н. Й. Проза Івана Франка. Київ: Вища школа, 1977. С. 50-70.
4. Франко І. Твори в двох томах: оповідання. Київ: Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1981. Т. 2. С. 325-332.
5. Халімончук А. М. Суспільно-політична сатира Івана Франка. Львів: Видавництво Львівського державного університету, 1955. С. 16-18.

*Тетяна Михайленко
Науковий керівник – доц. Головата Лариса*

ПІДГОТОВКА УЧНІВ ДО НАПИСАННЯ ПЕРЕКАЗІВ ІЗ ТВОРЧИМ ЗАВДАННЯМ

Творчий переказ – перехідний вид роботи від переказів до творів. За його допомогою формуються життєво необхідні комунікативно-мовленнєві вміння і навички. Працюючи над